

Nenad Gajić

BAJKA
nad BAJKAMA

Treća noć

■ Laguna ■

*Ponekad u mračnim dubinama
morate da se suočite
sa sopstvenom tamnom stranom.*

*(Sometimes in a deep place
you have to confront
your own dark side.)*

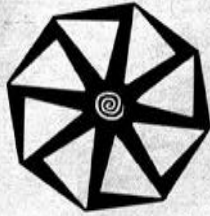
Haruki Murakami, *Značenje senki*
(povodom nagrade Hans Kristijan Andersen)

Sadržaj

DEO PRVI: DOLE U MRAK	11
U široki svet	13
Tužna povorka	18
Šumski most	22
Preobražaj	30
Tri stara hrasta i jedan patuljak	35
Kolovrat	45
U mrak	56
Iz senki	71
Zveri	82
Sablja sa očima	99
Nepokoreni	114
Stari znanci	134
Tama	162
DEO DRUGI: NA KRAJU TUNELA	171
Vilinski poklon	173
Lovac, knez, zmaj, carica	197
Konačni okršaj	211
Neispisana vremena	230
Rastanak	236
Carevina cela	244
Pogovor na kraju priče	247
O piscu	255

REKONSTRUKCIJA DREVNE MAPE IZVEZENE MAGIČNIM NITIMA

OVOSTRANO ORUŽJE, KOJE ČUVAŠE VLADAR NAŠ STARIJI, POSTADE
ORUŽJE TAKVO KADA DRUGO POSTADE SKRIVENO, A PRVO SIGURNO,
U BELOM E GRADU ČUVANO OD RUKU LJUDI I KANDŽI BEŠTIJE.

TRI ZAŠTITE ZA DVA ORUŽJA PROTIV JEDNE NEMANI ŠTO JE
STARA POPUT SVETA: POSTOJI MESTO TAKVO, SKRIVENO POKRAJ
HRASTA, DA GA NI BEŠTIJA ALA NE MOŽE SILOM DOSEĆI,
I BAŠ NA TO MESTO NAŠ VLADAR MLADI ODE, NAŠAVŠI
ULAZ SKRIVEN, I PRODE ZVERI ŠTO NISU OD OVOGA SVETA, I
U SVET DONJI UDE KROZ VRATNICE ŽIVOM NENAMENJENE, DA U
SREDIŠTU ZEMLJE KAMNE SKRIJE ORUŽJE OB TAD ONOSTRANO.
"DIRNI ČA SADA, ALO!", POREĐNIČKI KLJUKU OSTAVIVŠI IZA SE
KAMEN I MRAK, TOKOM ONIH DANA KAD MRTVI HODE SVETOM,
I ORUŽJE U TAMU OSTA ČEKAJUĆI VREME NAJČORE, A TI
PROČITAJ SAVET OVAJ I NE KRČI STAZAMA MRTVIH, SEM AKO
VREME JE NAJČORE DOŠLO U KOME NEMAN JE PONOVO BUDNA!

TAMO GDE SE BELA REKA
OBOJI U CRNO, SPAJAJU
SE OVAJ SVET I DONJI, JE
PRIPAZI PUTNIČE, JER ŠTO
BEŠE DOLE OSTACE DALEKO
GORE KADA SE U MRAČNU
ZEMLJU KROČI.

UZ VELIKU REKU JAŠI

Deo prvi

DOLE U MRAK

U široki svet

Gusti roj insekata u njegovim odajama nije iznenadio Žarka. Mora da se potajno nadao ovome negde u nedostupnim dubinama svog stalno uzmičućeg sećanja, jer čim je video bube, setio se. Setio se nje, iako se retko događalo da se priseti nekoga od koga je razdvojen. Bubamare živih boja, od najbrojnijih crvenih sa crnim tačkicama, preko narandžastih i žutih, sve do crnih sa belim tačkama. Vrteo se taj roj oko njega leteći skoro nečujno, kružio uporno oko njegove glave, a on mu se prosto obradovao. Jer, značilo je to da će uskoro videti Maru – njegova draga veštica nikada nije slala pismo po glasniku, niti putem ptica.

Kada se kroz kletvu zaborava probila svest o Mareni, setio se Žarko odmah svega u vezi s njom, pa i šaputanja u šumskom sumraku kada mu je, u zagrljaju, rekla da je on, moćni Žarko, malo i sam poput nesrećnog goluba pismonoše: obojica su, i on i golub, razdvojeni od svog doma i u tuđem zamku, i obojica u kavezima čekaju priliku da se nepogrešivo vrate na mesto gde ih čeka njihova dragana. „Tvoj kavez je, moj dragi Žarko, vazda otvoren, ali pre će golub pobeći iz svoga, jer u njemu nije svojevoljno.“ Mara nije slala pisma. Ne, veštica je imala svoje metode, a izgleda da joj je jedan od najdražih bio da pošalje jato buba koje će uznemiravati pozvanog sve dok ne odluči da krene.

„Tako dakle, veštičica želi da me vidi“, promrmlja sebi u bradu, neočekivano se osmehujući kako ga je retko ko video da čini. Izgledalo je to poput iskrivljene grimase na licu tako nenaviknutom na smeh, smeh koji se brzo povuče pod mrke brke kao zmija pod kamen. „Neka, neka... sad bar jedno više tačno nije“, pomisli on zadovoljno, sućući rukom svoj dugi brk. „Više nisam u tuđemu zamku, već u svome!“ Pa se uze što brže spremati, i samo malo kasnije, već je izjahao. Potpuno sam, kako je retko kada izjahivao otkad se proglasio kraljem grada pri lipama. Pratio je gustu lebdeću loptu od raznobojnih buba, ne brinući kuda će ga odvesti. Jedina misao, koja mu se povremeno vraćala, beše: „Koliko ću puta ove bube još pratiti?“

Jahao je skoro bez prestanka. Vino je pio na konju, bez stajanja. Beše stalno žedan jer je prolećno sunce

nemilosrdno pržilo umišljajući da je letnje. U toku celoga dana samo jednom je ogladneo, zaustavivši se tada da u debelom hladu stoletnog stabla prezalogaji nešto od suvoga mesa koje je poneo. Odmah posle jela baci se ponovo na konja, bez želje da odmara. Retko je Žarko bivao pospan za dana, već uglavnom noću, oko ponoći, za razliku od njegovog pobratima koji je vazda dremao pred podne, a mogao noću i da ne spava... Pomisao na odnedavno pokojnog Miloša, koja dođe ko zna otkud, pokvari mu raspoloženje. On skoro nevoljno nastavi da jaše za bubama, da sledi to jato insekata koje ga je strpljivo čekalo svaki put kada bi zastao ili zaostao, vodeći ga putevima koje je sve manje poznavao.

Predveče se gusti roj naglo razlete na sve strane. Nije Žarko u prvi mah shvatio šta se dogodilo, u jednom trenutku je pratio vihor živih krila, a već u idućem ničega ne beše pred njim. Na tren zbunjen, on se osvrte oko sebe da osmotri nepoznatu gustu šumu s obe strane uskog utabnog puta. Onda podiže glavu i, u polumraku koji se zgušnjavao, ugleda, podaleko od sebe i napred uz mestimično zaraslu stazu kojom je jahao, nekakve kućice na uzvišici. „Mora da je Mara htela da zanoćim ovde“, napokon rastumači ovaj razlaz sa svojim letećim vodičima, pa umiren potera svoga šarenog konja malo brže ka tom selu.

Prilazeći, primeti decu kako se jure. U trku su se pojavila na zemljanoj ulici istrčavši iza neke grubo izdeljane ograde. Začuo je već i njihov udaljeni smeh pre no što su ga primetila usred svoje igre. Deca su prvobitno trčala k njemu, ali se ukopaše u mestu, zanemevši pritom, pa se zatim brzo okretoše i još brže potrčaše nazad

ka selu, nestavši kako su se i pojavila. „Vidi vidi, možda ću imati i doček“, pomisli Žarko, usporivši konja u lagani hod. „Ako će ljudi već dolaziti, dajmo im vremena da pristignu, Šare“, promrmlja on svom Šarinu, koji njisnu s razumevanjem.

I zaista, nekoliko minuta kasnije, dok jahač i konj još ne stigoše do prvih kuća, cela povorka meštana se pojavi na utabanoj uličici između kuća, krenuvši ka njemu. Zaustaviše se ti ljudi tik na ulazu u selo, sačekavši ga tu. Napred stajaše jedan kršni delija ogrnut u pozamašni kožuh uprkos toplini koju je vazduh još čuvao – „Mora da mu je ovo najbolja odeća“, pomisli bez osuđivanja Žarko, koji se i sam celoga dana kuvao u svojoj opremi, preglo-maznoj za jahanje po ovakvom danu. Dok se jahač približavao, drugi čovek priđe tom skroz napred i naže mu se na uvo, šapućući mu nešto, istovremeno često pogledavajući ka Žarku. Vođa povorke klimnu glavom i, ne sačekavši ni da jahač sasvim priđe, iskorači još korak napred i jasnim glasom skoro pa povika, skoro pa zapeva:

„Dobro nam došao, Žarko, junački kralju Prilipa! Ja sam Timar Nikola, brat rođeni Šarbad Zaganora, pohurčenog vezira carevog, a ovo je ovde Šumost, od hurskoga cara zaveden mi posed, a pre toga i od palog cara nam Stepana!“ Malu je stanku ovde napravio očigledno najznačajniji u ovoj skupini, ali njegov pogled ni za tren nije skretao sa Žarkovih očiju. Ne čekajući da čovek koji se približava odgovori, duboko udahnuvši on nastavi svoj monolog: „Iza mene stoje Radivoj i Radonja, kod nas najmudriji; Dimitrije i žena mu Smilja, u nas najbogatiji; i Đurađ, sin Bulata, najbistrije pameti, koji pamti

šta se priča, pa posle sve zapiše... To je savet našeg sela i evo nas svih pred tobom, a za nama i ostalih. Kaži meni, gospodaru, je l' Radonja bejaše u pravu kada mi te kaza kraljem od Prilipa?“

Žarku bi zabavan ovaj opširni pozdrav kakvih nije bilo ni na dvorovima, ali sasvim ozbiljno odgovori: „Jeste, dragi gospodine, ja sam Žarko od Prilipa. I bolje te našao, Timaru Nikola, i ostali žitelji Šumosta – nisam čuo dosad za to ime.“

„Ime nam je odvajkada, kažu još od starog mosta s druge strane sela, mosta usred šume koji nameran si preći, čim te puti vode ovde. I, ako smem upitati, šta te to još, moj junačni gospodine kralju, dovodi u ove naše kraje zabačene, i to sasvim samoga? Ima li to veze s bojem o kojem se priča? Malo ljudi mi viđamo ovde, a od takvog gospodstva – nikada baš nikog!“

Nikada ni Žarko ne ču za taj most, kao ni za selo, ali nije nameravao govoriti svima da prati bubamare, kojih pride još i nigde nema. Zato mirno reče: „Tačno tako, glavešino, idem preko mosta, i to je sve što trebate znati. Gde ću dalje, stvar je samo za uši kraljeva, a sam idem jer i tako mogu, ne bojim se nikoga do Boga, najstarijeg na nebu što sneva.“

Tihi žamor se začu negde dublje iz gomile, ali Timar Nikola pomirljivo zbori: „Neka bude kako kažeš, od Prilipa Žarko, nije naše da pitamo za kraljevsku, ni za carsku. Odluke su samo tvoje, ali primi naše gostoprinstvo, pa zanoći kod nas.“

„Baš to sam i hteo“, pomisli kršni delija, ali samo mirno klimnu glavom i reče: „Hvala tebi, Timaru Nikola.“

Tužna povorka

Patuljačka kolona beše upravo prošla kapiju koja razdvaja svet živih od predvorja sveta umrlih, vratnice za koje su oduvek znali gde su, i sada su opreznim koracima, bez zvuka i bez tragova, napredovali tamnim hodnicima Mračne zemlje. Polako, sasvim polako, sasvim nečujno. Hodnici donjega sveta zapravo ne behu potpuno tamni, već mestimično osvetljeni prigušenom svetlošću iz neupadljivih izvora, kao od sasvim prituljenih fenjera, da li od bleštavih pećinskih dragulja ili su to možda uski zraci svetlosti gdegdje prolazili kroz neke nevidljive pukotine, osvetljavajući mestimično prolaze i raskršća taman toliko da putnici mogu pratiti njihova krivudanja i razdvajanja.

Išli su patuljci polako i oprezno, ali hrabro i odlučno. Njihov kralj je rekao kuda idu, i nije bilo ničega što bi ih moglo zaustaviti da tu i dođu. Hodali su u tom pravcu, nepogrešivo skrećući kada je trebalo, iako niko od njih nikada ranije nije bio ovde. Ali svi oni su znali i poznavali ove hodnike, verujući da su ih sami i iskopali. To jest, ne baš oni sami, već neki davno počivši patuljci o čijim su delima slušali mnogo, mnogo puta. Zato su ove hodnike poznavali i prepoznavali kao da su njima i ranije hodali. Hrabrost im je ulivalo i to što zapravo nisu išli ka carstvu mrtvih, gde je većina hodnika Mračne zemlje vodila, već sasvim ulevo, nakon svakog razdvajanja sve užitim tunelom koji je vodio ka jedinstvenom izvoru. Ka izvoru nenačete vode, te vode iz mračnih dubina, vode koju sunce još nikada nije pogledalo. Jedine vode koja može povratiti duše što još ne behu otišle sasvim, prešavši u drugi svet preko Mosta zaborava.

Nosili su ka tom izvoru patuljci nepomično telo ubijene devojčice, verujući da će ta čudotvorna voda možda uspeti da povrati sve ono što je gospodar noći, taj drevni vampir, ispio iz nesrećnice pre no što mu je glave došao čovek koji je takođe stradao. Nije malom narodu bilo jasno kako je taj hrabri čovek mogao učiniti to što je učinio pre smrti, ali njegov slomljeni vrat dovoljno je govorio o ceni koju je platio zbog svoga junaštva. Neprirodno iskrivljeni vrat čoveka s jedne, i grubo odsečena glava moćnog vampira s druge strane, bez oružja kojim je to učinjeno. I mrtva devojčica u zagrljaju svog neuspelog zaštitnika, tužna slika koju mali bradati putnici zatekoše sasvim blizu ulaza u donji svet. Beše tu još jedno biće

slomljenoga vrata, nedužni pas čiji ugasli pogled beše uperen ka nebu. Isti onaj pas koji je posetio podzemno kraljevstvo patuljaka uz tu slepu devojčicu po imenu Senka, sada tako bledu i lišenu života koji je nekada tako snažno izbijao iz nje, najčudnije gošće koju patuljački tuneli ikada behu ugostili.

Svi ti mrtvi behu žaloban prizor, ali patuljci nisu oklevali ni tugovali, već sa sobom poneše devojčicu. Mnogi među njima nosili su to telo na rukama i na ramenima, to malo telo koje još ne beše nepovratno oštećeno, nadajući se da će nenačeta voda iz predvorja sveta mrtvih još jednom učiniti svoju magiju. Moralo je tako biti! Patuljci nisu mnogo marili za čarobnjaštvo ni magične izvore, ali je proročanstvo koje ih je navelo da izađu iz svojih udobnih pećina označavalo, kako su to najmudriji među njima tumačili, da će spasavajući ovu nevinu dušu, patuljački narod istovremeno spasti i sebe i svoj svet od nemani koja ga proždire. Svet ušuškanih pećina i dugih tunela i uglavnom sigurnih šuma, jedini svet koji poznaju, svet izdvojen i miran, beše sada, kao i ljudski svet, ugrožen od nemani probuđene nakon mnogo vekova. I patuljuci su, nakon mnogo većanja i rasprave, izašli da se bore na svoj način, mudrošću i strpljenjem – čekali su oni dugo u šumama u predvorju Mračne zemlje, skriveni preko dana a izlazeći noću, znajući da će, ako je proročanstvo dobro rastumačeno, devojčica Senka jednom morati da se skloni van domašaja nemani ale na jedino mesto koje beštija ne može doseći. U Mračnu zemlju, u donji svet. Tu, gde je pre više vekova skriveno oružje koje može trajno poraziti drevnu zver alu. A oni, patuljci, oni će biti tu da slepoj

devojčici pokažu put, da joj otkriju kako da uđe u pećine živima namenjene. Jer oni to znaju. Behu tako sigurni u sve ovo, u tok događaja koji slede, da je njihov kralj lično predvodio ovu misiju. Nepravilno isklesana kruna još beše na njegovoj sedoj glavi, a duga brada još uvezana oko pojasa, ali deo brade koji se vukao pozadi poput repa, iako ga je kralj pridržavao što je bolje mogao, više ne beše beo. U ovako mračnim tunelima ništa ne ostaje sasvim belo i čisto. Hrabro je počela ta patuljačka misija, jedina koje se ikada sećaju najstariji među njima, ali je njen ishod doveden u pitanje već na samom početku. Znali su patuljci da će devojčica doći, ali nisu znali da će im stići mrtva.

Šumski most

Kada se Žarko razbudio, prosto mu se nije polazilo dalje. Proteže se dugo i lenjo u mrklom mraku, priseća se bogate gozbe i mnogih vrčeva vina, i bi mu drago što su ga zapitkivali tek pomalo, a služili mnogo, i što tu beše samo mali deo sela koje je silno želelo da se nagleda jednog kralja, neočekivanog kralja koji putuje sam... Priseti se onda i onog roja letećih bubica koje je pratio, i to ne prvi put, pratio dovde nikom ne govoreći o tome. Bube nisu mogle kroz zatvorene prozore. Priđiže se i u tami krete da otvori prozorski kapak, ne bi li propustio i prve jutarnje zrake unutra. Drveni kapak popusti uz laku škripu, a zatim i prozor s tankom i skoro

prozirnom kožom umesto stakla, ali, gle ludosti – Žarka kroz njega dočeka samo oštar hladan vazduh i još gušća tama. Naglo se delija sasvim razbudi i strese od te neočekivane hladnoće nakon onakvog dana. Šta se to dešava, zar je napolju još noć? Onda začu tiho i zabrinuto rzanje svog Šarina, upozoravajuće. I pokrete se ljudina – dok lupiš dlan o dlan, već sasvim obučen jurnu kroz kuću ka izlazu, proletevši kroz glavnu prostoriju i budeći svojim tuptanjem i zveckanjem oružja usnulog domaćina i ženu mu, pokušavajući bezuspešno da pronade izlaz iz mračnih odaja pod titravom svetlošću skoro ugasle vatre u ognjištu. Domaćin bez reči skoči iz postelje i, prošavši pored sada praznog stola za kojim su sinoć jeli, a s kojim se užurbani ratnik upravo sudario, priđe vatri i brzo je malo razgore žaračem, pa podiže zažareni ostatak najveće cepanice i njome Žarku osvetli put kao bakljom. Kralj Prilipa izađe bez formalnosti i pozdrava, praćen zbunjanim pogledima svojih domaćina. Nije bilo vremena za objašnjenja. Nešto strašno je dolazilo, a šareni konj je to osećao baš kao i njegov jahač.

Istrčavši napolje, delija podiže pogled i ugleda nebo sasvim crno. Ne beše na njemu ni zvezda ni meseca, nije video čak ni zvezdu Danicu kao poslednju koja ume da sačeka putnika koji porani. Mrak beše gust, ali nekako neprirodan i nepotpun – uspeo je jahač da ugleda svog konja i skoči na njega, a zatim i da vidi put koji vodi pomalo nizbrdo ka starom šumskom mostu koji su pominjali domaćini. Video je i kuće u selu, doduše kao skrivene zastorom. Nije shvatao šta nije u redu, da li je ovo suviše svetla noć ili suviše tamno jutro. Od buba koje

su ga dovele dovde još nije bilo ni traga, kao ni od seljana. Poteže delija mešinu sa unkaša sedla, mešinu dobrog šumostovskog vina koje mu je sinoć nalio domaćin, pa dobro otpi, a zatim nasu isto toliko i svome konju u žudno otvorena usta. Pola pije, pola konju daje, kao i uvek kada su zajedno. Tako se pripremiše njih dvojica za ono što sledi. Potera Žarko svog dragog Šarina brzim korakom ka izlazu iz sela, a čudna životinja se i bez njegovog upozorenja kretala najtiše što može. Oboje su nekako znali da će ih to što dolazi, ma šta da je, dočekati na mostu koji su namerili preći. Konj je to rekao Žarku, Žarko se složio s konjem.

Kako se sinoć hvalio glavešina sela, njihov se most video odasvud, ali sada i taj most beše obavijen zlokobnom tamom, pa su se nazirali tek njegovi obrisi, dok se reka uopšte nije videla. Beše to avetinjski most preko ništavila, koji kao da je vodio nikud. Ipak se učini Žarku da nešto stoji nasred mosta, nekakva nejasna prilika koja se stapala s okolnom tamom. Dlake se nakostrešise na jahačevim leđima istovremeno kada njegov konj zastade i oprezno frknu kroz nos, uzdržavajući se od uobičajenog rzanja. Pa ipak, kao da ne beše drugog izbora za njih, oni polako nastaviše dalje, nesigurni da li je to što naziru živo, jer bejaše sasvim nepomično. Kako su se približavali tom drugom jahaču ili biću, šta god da je, umesto da postaje sve jasnije ono je postajalo sve maglovitije. Već je Žarko kročio na prilično uzani drveni most, a i dalje ne beše siguran šta ga čeka na njegovoj blago uzdignutoj sredini, sila ili magija. Delija još jednom zastade, duboko uzdahnu, pa opet potera konja napred, željan da

napokon shvati na šta se to namerio. Tih nekoliko koraka konačno rasprši svu magijsku izmaglicu zgušnjenu oko te figure, crnu izmaglicu koja se u komadima razlete poput jata preplašenih ptica. I da vidiš čuda – ono što ostade ne beše ništa živo, već nekakva stenčuga smeštena nasred mosta, od jednog do drugog rukohvata, viša od najvišeg čoveka, prepreka koja je sasvim zatvarala prolaz!

Stade Žarko da okreće konja na tom uskom zaprečenom prostoru, s crnim slutnjama osećajući da je upao u klopku. Osetio je to i pre no što začu tiho smejuljenje iza sebe, na samom početku mosta. Beše mu taj kikot odnekud poznat, i postajao je sve poznatiji kako se pojačavao. Okrenuvši se napokon, junak se nevoljno nađe oči u oči sa najvećom vešticom koja je ikada hodala ovim svetom! Baba se vratila! Ne beše ona najveća samo svojim strašnim moćima, već sada i bar dvostruko viša od one sitne zlobne starice koju je pamtio iz hurskih lanaca. Ako se uopšte može reći da ju je pamtio, jer ona beše potpuno izbrisana iz njegovih misli sve do ovoga trenutka, kada mu se u svest odjednom vratiše svi užasi carskih tamnica. Još uvek je junak zbunjeno stajao kada mu se ta odrpana neljudska prilika, tamnija od mraka što ih je zgusnuto obavijao kao prekrivač ljubavnike, obrati jezivim glasom, zavodljivim glasom prastare babe, glasom koji ga je istovremeno i očaravao i stvarao neizdrživu odvratnost.

„Žarko, Žarko, ludi Žarko, neće ovo proći... Sve dosad je moglo biti, al' nećemo stajati po strani dok te vabi tvoja kurva, ona moja prokletnica od odbegle kćeri! Rekla bih ti da se vratiš, ali znam da nećeš poslušati. Ubila bih te još rađe, al' znam da ne mogu. Ali mogu ubiti ti konja, kao

što sam i drugog ubila, i oba ti oka izvaditi, pa se dalje potucaj gde hoćeš!“

Stajaše u mestu ta prerasla prilika dok je izgovarala ove reči, istovremeno poput opasnosti rastući sve više, kao da se nadvija nad konjanika, tanjeći se pritom, pa se, izgovarajući poslednju reč, pokrete sasvim nestvarno. Brža od vetra, ona skoči k Žarku, ostavljajući obrise iza sebe i glas koji je još završavao rečenicu negde iza njenih leđa. Štap na koji se dotad oslanjala, odajući utisak da uz pomoć njega jedva stoji, sada je u letu digla poput koplja, usmerivši ga pravo u Žarkovo levo oko, dok se štap na njegove oči i izoštravao poput koplja. Potpuno paralisan njenim zavodljivim veštičjim glasom, poput žabe što gleda u zmiju, nepomičan poput ogromne stene uz koju je stajao, brkati grmalj tek tada nekako raskinu čini i pokrete se u poslednjem času. Uspeo je da potegne i Miloševu sablju pre no što je baba pristigla do njega, čak i da zamahne njome pre no što ga je dosegнула, ali njegovo izvijanje ne beše dovoljno brzo, pa ga oštri vrh štapa probode kroz oko, praćen trijumfalnim smehom koji se kretao sporije od svoje vlasnice, stižući u babina usta kroz nekoliko obrisa iza njenih leđa.

Ne beše bola u tom uzbuđenju, nije Žarko osetio ništa sem udara. Uspe junak da se izvije još malo na tom uskom mostu, taman toliko da ga štap ne probije sasvim, ali na njegov užas, to dodatno izvijanje i oslobađanje glave ostavi njegovo oko na vrhu tog štapa, poput ribe ulovljene kopljem u plicaku! Na tren je nesrećnik istovremeno video i štap u svome oku i svoje oko na štapu. Ispusti ratnik krik besa i iznenađenja, krik koji se

međutim oboji i osvetničkim zadovoljstvom već sledećeg trena, kada zamah sabljom dohvati vetrovitu prikazu. Ogromna baba je takođe izmicala brzo, ali nedovoljno brzo, savijajući glavu unazad kao da vrata nema da je zadrži, sve dok glave sasvim ne nestade sa vidika. Snažna oštrica zato ne prođe kroz vrat, kako je junak namenio, već dohvati tek poslednji delić glave koji je još štrčao iznad visine ramena, najviši deo tela u tom trenutku. I odseče nos, ceo njen rogati nos, dok se babin trijumfalni smeh pretvori u razjareni krik.

Pokuša besni brkajlija da u povratnom zamahu ispravi grešku i proseče babu negde iznad struka, ali njegova sablja prođe samo kroz prazno odrpano platno, koje se, presečeno nadvoje, sruči na drveni trup mosta pre odsečenog nosa koji se vinuo visoko. Pade i nos bez okretanja na tek razastrte babine haljine, kao na poslužionik*, ali babe i njenoga štapa više ne beše, kao ni ratnikovog oka na tom štapu. Osvrte se delija, tražeći je pogledom jedinog preostalog oka, ali samo on bejaše još na mostu. Iza njega više nema ni one ogromne stenčuge koja je preprečivala put! Zatim u daljini ugleda nekoliko meštana Šumosta, uključujući i svog domaćina Timara Nikolu, kako ga otvorenih usta posmatraju s oboda sela. Neprirodna tama beše se podigla i delija je sedeo na svome konju nasred mosta, usred divnog jutra. Sam i jednook.

* Arhaični naziv za poslužavnik

* * *

Pozvali su žitelji odmah svog starca vidara, koji se kažu razumeo u sve lekovite trave, da pomogne Žarku. Ali nije mogao učiniti mnogo. Odmahujući glavom u neverici, izustio je da je rana suva kao više godina stara i sasvim zarasla, bez imalo krvi u očnoj duplji ili oko nje. Napraviše onda povez Žarku – nije želeo da ga Mara vidi bez oka, povez za prikrivanje će svakako biti prijatniji prizor od očne šupljine. I mnogo brže nego što je iko očekivao, dopunivši vinom mešinu koju je sasvim ispraznio tokom ovog čekanja, neobični jednooki kralj napusti mesto koje je isto tako neočekivano i posetio. A meštani, oni koji su imali priliku da vide šta se dogodilo, sa zadovoljstvom su to prepričavali onima koji nisu, iznova i iznova, u danima i godinama što slede.

Nije Žarko obratio pažnju na odsečeni nos kada je ponovo krenuo preko šumskog mosta i konačno ga prešao, ali žitelji jesu – čim je odmakao, okupili su se na mostu, oko nosa na tkanini prastare haljine. Nije Žarko čuo kada je Timar Nikola naložio starom vidaru da podigne veliki nos, ni uzdah vidara kada to nije uspeo, kao ni bilo ko od prisutnih. Nije video njihovo čuđenje kada nisu uspeli da izvuku ni haljinu ispod nosa, ni zapitkivanje da li je taj veštičji nos teži od čoveka ili možda nekako pričvršćen za most. Nije znao Žarko da će taj i takav nos stajati nepromenjen, nasred mosta, u mesecima i godinama koji slede, ni da će snažni uticaj tog kratkog događaja dovesti i do promene naziva mesta, koje će sami meštani početi da zovu po najposebnijoj stvari koja

ga je krasila, upečatljivijoj i od starog mosta kakvih ima na raznim rekama. Neće Žarko nikada saznati kako je Šumost, nakon njegove posete, trajno postao Babin Nos.

Ništa od toga on nije znao, niti bi ga uistinu i zanimalo, ali se istinski obradovao kada se roj bubamara ponovo sjatio i poleteo ispred njega onoga časa kada je konačno prešao most, vodeći ga dalje u nepoznatom pravcu. Samo jedno pitanje nije mu davalo mira, poput dosadne muve iskrsavajući iznova i iznova, pa nestajući u dalekim uglovima njegove svesti: ako je krenuo iznenada i jahao bez zamisli, kako je, dovraga, baba znala gde i kad da ga čeka?